

## SYLWETKA NAUKOWA PROFESOR HANNY WAŚKIEWICZ (19 IV 1912 – 22 VIII 1993)

Profesor doktor habilitowany Hanna Waśkiewicz urodziła się 19 kwietnia 1919 r. w Warszawie w rodzinie inżyniera i przemysłowca Jana Waśkiewicza i Maksymilianny z Czekalskich. Uczęszczała do gimnazjum humanistycznego im. Juliusza Słowackiego w Warszawie, a po jego ukończeniu w 1936 r. wstąpiła na Wydział Prawa Uniwersytetu Warszawskiego. Studia prawnicze ukończyła w lipcu 1945 r. i już niespełna rok później, 29 marca 1946 r. również w UW, na podstawie rozprawy pt. *Poglądy filozoficzno-prawne Stanisława Staszica* uzyskała stopień naukowy doktora prawa.

W latach 1945-1949 była młodszym asystentem, a następnie starszym, przy katedrze Encyklopedii i Filozofii Prawa UW. W październiku 1949 r., gdy na niemarksistowską myśl naukową nie było już w uczelniach państwowych miejsca, odeszła z UW i rok później związała się z Katolickim Uniwersytetem Lubelskim. Początkowo prowadziła wykłady zleczone, od 1956 r. była zastępcą profesora, od 1958 r. – docentem, a od 1974 r. – profesorem nadzwyczajnym (Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego i Techniki zatwierdziło Jej profesurę dopiero w 1978 r.).

Od 1958 r. Profesor Hanna Waśkiewicz aż do końca swego życia była Kierowniczką Katedry Filozofii Prawa. Pełniła również funkcję Kierownika Specjalizacji Filozofii Praktycznej na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej oraz – przez dwie kadencje (1985-1990) – Kierownika Sekcji Społecznej Wydziału Nauk Społecznych KUL.

Działalność naukowa i dydaktyczna Profesor Hanny Waśkiewicz koncentrowała się na problematyce filozofii prawa, zwłaszcza na zagadnieniach prawa naturalnego, a następnie – już w latach siedemdziesiątych – na problematyce praw człowieka, czego wyrazem jest wprowadzona ostatnio na Jej wniosek (niestety już po Jej śmierci) zmiana nazwy kierowanej przez Nią katedry na: Katedra Filozofii Prawa i Praw Człowieka.

W obu tych obszarach badawczych była Profesor Waśkiewicz wybitny specjalistą i dzięki niej KUL był w minionym okresie w zasadzie jedynym ośrodkiem w Polsce prowadzącym nie tylko badania, ale i dydaktykę w tym zakresie. Profesor Hanna Waśkiewicz jest autorem kilkudziesięciu prac naukowych, publikowanych w kraju i za granicą. Prace te dowodzą nie tylko Jej ogromnej erudy-

cji i wnikliwości badawczej, ale też cechującej Ją oryginalności, i co w polskiej nauce powojennej nie było zjawiskiem częstym, niezależności intelektualnej. Ceną, jaką za to ostatecznie Profesor Waśkiewicz zapłaciła, było nie tylko to, że kilka poważnych dzieł naukowych Jej autorstwa, które powstały w pierwszych latach powojennych, jak np. praca doktorska czy obszerna rozprawa pt. *Filozofia prawa ks. Stanisława Chróścikowskiego*, nie ujrzało światła dziennego, ale także znaczne opóźnienie w zatwierdzeniu przez władze PRL-owskie Jej docentury, a następnie profesury, wreszcie – Jej wieloletnia izolacja od akademickich środowisk prawniczych przełamana na dobre dopiero po 1989 r.

Szczególną pasją Profesor Hanny Waśkiewicz było upowszechnianie kultury praw człowieka, zwłaszcza w środowisku akademickim, ale również wśród robotników, lekarzy, księży. Duże uznanie zyskały organizowane przez Nią na Sekcji Społecznej Wydziału Nauk Społecznych KUL, już od początku lat osiemdziesiątych, cykle wykładowe „Dni Praw Człowieka”, w ramach których zagadnienia praw człowieka przedstawiali specjaliści w tym zakresie w różnych ośrodków akademickich kraju. Mimo iż w zasadzie zgadzała się z wysuwanymi niekiedy przez najmłodszą generację zapraszanych przez Nią prelegentów uwagami na temat „dawnych grzechów” niektórych spośród swoich gości, to jednak pozostawała przy swoim, jak to kiedyś powiedziano, „ekumenizmie politycznym”, o ile tylko wymagał tego взгляд na merytoryczny poziom „Dni”.

Idee praw człowieka Profesor Hanna Waśkiewicz głosiła również na organizowanych przez Ośrodek Dokumentacji i Studiów Społecznych cyklicznych „Dniach Społecznych”, podczas KUL-owskich wykładów dla duchowieństwa, w ramach duszpasterstwa ludzi pracy. Jako doświadczony uczyony i pedagog, w tym zakresie współpracowała także z Helsińską Fundacją Praw Człowieka.

W ostatnich latach Profesor Waśkiewicz współpracowała również jako ekspert z różnymi agendami rządowymi zajmującymi się ochroną praw człowieka. Była także aktywnym członkiem „Społecznego Komitetu Praw Człowieka” oraz trzynastoosobowej Rady Programowej „United Nations – Polish Project on Technical Cooperation Programme to Strengthen National Human Rights Infrastructures in Poland”.

Profesor Hanna Waśkiewicz była aktywnym członkiem krajowych i międzynarodowych towarzystw naukowych, jak Towarzystwo Naukowe KUL, gdzie w latach 1962-1968 pełniła funkcję przewodniczącego Wydziału Nauk Społecznych, Polskie Towarzystwo Filozoficzne, Polskie Towarzystwo Socjologiczne, Sekcja Polska Międzynarodowego Stowarzyszenia Filozofii Prawa i Filozofii Społecznej. Była również członkiem Społecznego Komitetu Praw Człowieka i członkiem założycielem Sekcji Polskiej Międzynarodowego Stowarzyszenia Prawników.

Profesor Hanna Waśkiewicz była jednym z filarów Sekcji Nauk Społecznych Wydziału Nauk Społecznych KUL – większość obecnych pracowników Sekcji to także Jej uczniowie. Wypromowała 3 doktorów, brała udział w kilkudziesięciu przewodach doktorskich i habilitacyjnych, także poza swą macierzystą uczelnią.

Była nie tylko wybitnym, wręcz renesansowym co do formatu, uczone, ale też wspaniałym nauczycielem akademickim i wychowawcą młodzieży. Była ceniona i lubiana przez studentów, uczniów i kolegów, m.in. za prostolinijność, skromność, wspaniałomyślność, umiejętność milczenia o doznanych krzywdach, dar wybaczenia...

Była osobą dzielną. Mimo poważnej choroby, która nękała Ją od kilku lat, a o której niemal nikt z nas nie wiedział, dopóki mogła, korzystała z coraz szerszych w porównaniu z latami wcześniejszymi możliwości działania i była bardzo aktywna w wypełnianiu swej pasji Uczzonego i Człowieka.

Taką Ją zapamiętamy...

Krzysztof Motyka